

‘In mijn krant raakt de lezer zijn grip kwijt’

Luuk Wilmering toont nieuwe collages in Museum De Pont en Ellen de Bruijne Projects

De afgelopen drie jaar spelde kunstenaar Luuk Wilmering dagelijks deze krant, om vervolgens een eigen draai aan het nieuws te geven.

Door onze redacteur

SANDRA SMALLENBURG

HAARLEM, 17 JAN. Hij komt zeer bekend voor, de 24 pagina's tellende krant die kunstenaar Luuk Wilmering vanaf vandaag exposeert in Museum De Pont in Tilburg. In de linkeronderhoek staat een cartoon van Kamagurka, daarboven prijkt het weerbericht. Opmaak en lettertype zijn precies dezelfde als die van NRC *Handelsblad*. Alleen heet de krant van Wilmering *Heel Ander Blad*. Het rode Lux et Libertas-logo is veranderd in 'Leesbare Luxe'. En de koppen zijn, anders dan je van een krant zou verwachten, eerder verwarrend dan verklarend. 'Gift aan rechter in fraude-affaire volgens tarief' is bijvoorbeeld het belangrijkste nieuws van de dag. Daaronder een kleiner bericht met de raadselachtige kop 'Intimiteit bij daklozen kwart kleiner'.

De afgelopen drie jaar heeft Wilmering NRC *Handelsblad* iedere dag pagina voor pagina gespeeld, vertelt hij in zijn atelier in het centrum van Haarlem. Maanden heeft hij hier al knippend en plakkend doorgebracht. Alle tafels lagen vol met losse zinnnetjes, netjes gerubriceerd op lettertype en korpsgrootte. Foto's werden gesorteerd op thema's als 'achtergronden', 'tussenbeelden' of 'figuren'. „Vrienden die hier op bezoek kwamen durfden nauwelijks te niesen of hoesten”, lacht Wilmering. „En mijn vrouw werd er op een gegeven moment gek van dat er al gaten in de krant vielen voordat zij hem had kunnen lezen.”

Krant, zoals zijn tentoonstelling in De Pont eenvoudigweg heet, is een vervolg op *De Werken van Barmhartigheid*. Die serie collages, in 2005 getoond in De Hallen in Haarlem, bestond geheel uit foto's uit het tijdschrift *National Geographic*. De esthetische plaatjes van verre oorden waren door Wilmering vernuftig verknipt tot chaotische voorstellingen waarin veel bloed vloeide en mensen elkaar geregeld in de haren vlogen. Ook in *Heel Ander Blad* staan weer van die wonderlijke samengestelde foto's, vol gruwelijke en grappige details. Zo staat in een probleemwijk een allochtoon lachend met een hamer in zijn hand, klaar om de ME'er naast hem voor zijn harses te slaan. De kunstenaar zelf gluuert guitig om het hoekje, als de voorbijganger die ook nog even op de foto wil.

Het heeft iets absurds om in een tijd van geavanceerde digitale technieken zulk omslachtig monnikenwerk te verrichten. Maar hij is niet voor niets beeldend kunstenaar geworden, zegt Wilmering. Hij houdt van de tactiliteit van zijn collages, van de subtiele kleurnuances in het krantenpapier. Hij hoopt dat zijn beelden dankzij al die details uitnodigen om er lang naar te kijken.

Waarom wilde u deze krant maken?

„Voor mij gaat dit hele project over het verliezen van je grip op de werkelijkheid. Door de overkill aan nieuwsinformatie is het steeds moeilijker te onderscheiden of wat je leest ook werkelijk zo gebeurt is. Zeker via internet worden er steeds meer berichten de wereld in

Luuk Wilmering voor een van zijn werken in Museum De Pont in Tilburg Foto Merlin Daleman

gebracht waarvan niet te achterhalen is of ze kloppen. Op Wikipedia bijvoorbeeld kan iedereen zijn verhaal kwijt. Ik denk dat die overkill aan nieuws op eenzelfde manier zou kunnen gaan werken als censuur. En ik denk ook dat er instellingen of regeringen of bedrijven zijn die bewust tegenstrijdige berichten de wereld in helpen, om er maar voor te zorgen dat wij geen grip krijgen op wat er werkelijk aan de hand is.

„Een andere kant, en dat vind ik zelf een hele rare kant, is dat nieuws entertainment is geworden. *Serious entertainment*. Mensen willen graag op de hoogte zijn, om maar op de hoogte te zijn. Wij krijgen voortdurend informatie vanuit de hele wereld over ons heen gestort. Maar doordat de gebeurtenissen zo ver weg zijn, hebben we met dat nieuws geen enkele persoonlijke binding meer. Het raakt ons niet meer. Dat is, vind ik, echt een groot probleem van deze tijd.”

Hoe kaart u dit soort zaken aan met

uw krant? Wat doet uw krant anders dan andere media?

„Mijn krant is een vreemde mengeling van allerlei soorten berichten, van flauwe banaliteiten tot poëtische overpeinzingen, maar ook van kritische zinnen en verontrustende toespelingen. Sommige stukjes tekst beginnen heel logisch, maar aan het eind van het verhaal weet je niet meer wat je gelezen hebt. Betekenissen springen heen en weer. Zo raak je, al lezend in mijn krant, al snel je grip op de werkelijkheid kwijt.”

Sommige van de koppen zijn op het melige af, andere bestaan uit spijse, Loesje-achtige wijsheden. Ook zijn er opvallend veel omkeringen, zoals 'Loverboy vaak tot prostitutie gedwongen'. Wat is de rode draad?

„Ik wil dat het ongrijpbaar blijft. Mijn krant mag absoluut niet eenduidig zijn. Dat is bijvoorbeeld ook de reden dat ik geen foto's van bekende personen gebruik. Die zuigen direct alle aandacht naar zich toe. De koppen ontstaan op een intuïtieve manier, ze worden

ingegeven door de associaties die ik met de woorden heb. Bij 'Loverboy' bijvoorbeeld denk ik niet aan een pooier. Dat woord suggereert iets heel anders.”

In veel van de krantenfoto's heeft u zelfportretten geïntegreerd. Waarom heeft u uzelf zo op de voorgrond geplaatst?

„Omdat veel van de beelden die ik maak een nogal verontrustend karakter hebben. Er zitten vaak behoorlijk wat nare kanten aan. Het risico bestaat dat je daardoor te moralistisch wordt. Ik wil vermijden dat er in mijn kunst met een belerend vingertje gewezen wordt. Daarom heb ik mijzelf in de foto's geplaatst, als deelnemer aan de voorstellingen. Ik ben de idioot, de toevallige passant, de initiatiefnemer of de mededader.”

Wat opvalt is dat er veel leeg is gelaten op de krantenpagina's. Het zijn vooral koppen en foto's die het beeld bepalen. Waarom heeft u er niet meer teksten ingezet?

„Omdat ik anders 25 jaar verder

zou zijn. Maar los daarvan: het zou te vol worden. Ik heb bewust geprobeerd om lucht in de composities te houden. Zodat de pagina's ook een zekere abstracte kwaliteit hebben.”

In De Pont is ook uw nieuwe werk 'Index' te zien, negen vellen met in totaal 4500 kopjes van kortkolombertichten die alfabetisch gerangschikt zijn. Wat is daarvan het doel?

„Doordat je het nieuws op alfabetische volgorde plaatst, krijg je hele vreemde overgangen. 'Twee doden in Pakistan' wordt gekoppeld aan 'Twee gewonnen bij aanslag' en 'Twee procent winst'. Dat verspringen van betekenissen van al die zinnnetjes vind ik fascinerend. *Index* niveleert de betekenis van het nieuws, doordat het gerangschikt is op een manier die niets meer met inhoudelijkheid te maken heeft: namelijk van A tot Z en dan de getallen. Ook de enorme hoeveelheid draagt daaraan bij. Namen van personen en bedrijven heb ik bewust achterwege gelaten.

Curriculum vitae

Luuk Wilmering (Haarlem, 1957) volgde de Gerrit Rietveld Academie (1978-1983) en de Jan van Eyck Academie in Maastricht (1983-1985). In 1984 werkte hij als assistent van de Amerikaanse kunstenaar Sol LeWitt. Wilmering begon zijn carrière als schilder, maar werd bekend met foto's waarin hij vooral zelf figureert. In 1999 zorgde hij voor ophef toen hij voor de tentoonstelling *Panorama 2000* een billboard met daarop een naakt zelfportret in het centrum van Utrecht plaatste. De laatste jaren heeft Wilmering zich toegelegd op collages. Na twintig jaar is hij ook weer aan het schilderen geslagen, zoals in De Pont te zien is.

En ook duidelijke tijdsaanduidingen, zoals een maand of een seizoen, heb ik buiten de selectie gehouden. Dit nieuws is elk moment van het jaar herkenbaar.”

Door die manier van presenteren krijgt het nieuws opeens iets heel inwisselbaars. Voor een ander werk op de tentoonstelling heeft u steeds al het nieuws weggesneden uit de voorpagina's van buitenlandse kranten als 'The Guardian' en de 'Frankfurter Allgemeine'. De bladspiegel blijft zodoende als een lege mal achter. Wilt u hiermee de inwisselbaarheid van het nieuws aan de kaak stellen?

„Ik had bij het maken van die uitgeknipte buitenlandse kranten zelf de associatie met de restanten van een bouw pakket, waar de vormpjes uit zijn gedrukt. De krant is voor veel mensen eigenlijk ook een soort bouw pakket waarmee men zichzelf een mening vormt.”

De krant is gedateerd op 22 februari 2007. Waarom die datum?

„Dat is de g dat ik vijftig werd, dus dat leek me wel een mooie dag. Vandaar dat er ook een berichtje in de krant staat 'Man wordt vijftig maar voelt zich nog een jonge god'. Maar op 1 februari overleed heel plotseling een goede vriend en dus heb ik die hele vijftigste verjaardag nooit gevierd. De krant is ook een ode aan hem geworden. Op de pagina 'Televisie en sterven' staan nu berichten als 'Dierbare vriend, plotseling overleden aan longembolie' en 'Voorspelbaar verdriet blijkt onmetelijk diep'. Het gedicht in de rouwadvertentie heb ik samengesteld uit dichtregels uit bestaande overlidensadvertenties. Dat is onverwacht toch nog heel poëtisch geworden.”

Heeft u dit kunstwerk gemaakt om ons beter te laten nadenken over wat we allemaal lezen in de media?

„Dat vind ik een gevaarlijke uitspraak. Ik wil niet belerend zijn. Bovendien is *Heel Ander Blad* op vele manieren te beleven. Het is ook vermaak. Ik heb er ontzettend veel plezier in gehad om dit kunstwerk te maken. Anders had ik het ook geen drie jaar volgehouden.”

Luuk Wilmering: 'Krant'. T/m 15 maart in De Pont, Wilhelminalpark 1, Tilburg. Inl: www.depont.nl. Bij de tentoonstelling verschijnt 'Heel Ander Blad' op tabloidformaat, prijs 2,95.

Luuk Wilmering: 'The man who never experienced anything'. T/m 21 febr bij Ellen de Bruijne Projects, Rozengracht 207A, Amsterdam. Inl: www.edbprojects.nl